

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK, D-6 Frankfurt/M, 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG den 1 MÄRZ 1976 • EL, D-6 FRANKFURT/M. 70, POSTFACH 70 0103 • Nr. 9.

Sovětské pronikání do Afriky

Jednotky Lidového hnutí pro osvobození Angoly — nebo lépe, "kubánští vojáci se sovětskou výzbrojí", zřejmě vyhráli válku, kterou měli vyhrát. Postup jejich motorisovaných kolon do vnitřní Angoly byl provázen i diplomatickým úspěchem: nejprve ugandský prezident Idi Amin prohlásil, že uznává MPLA za právoplatnou vládu Angoly, o den později sdělil Idi Amin — tentokrát jako předseda Organizace africké jednoty — že i toto těleso přijímá luandskou vládu Dr. Neta do svého středu jako 47. africký stát.

Zatímco tedy kubánské jednotky se sovětskou výzbrojí vytvářely v Angole — jak se říká — "nové skutečnosti", moskevská Pravda a poté i tisková kancelář TASS v anglickém komentáři znovu kritizovaly osobně amerického ministra zahraničních věcí Kissingera, který podle nich "vidí falešné i angolskou skutečnost i její logiku". Komentář Pravdy byl podepsán značkou "pozorovatel", což má obvykle dodat článku zvláštní váhu. Nedávno Henry Kissinger, jak známo, hovořil o sovětské rozpínavosti v Africe a o tom, že proti expansi je nutno se postavit.

De této zahraničně-politické polemiky svedl v Johannesburgu ministerský předseda Jižní Afriky John Vorster, který komentoval angolský vývoj. Opakoval v podstatě svou výtku, že Západ "se vyhnul povinnosti" a nechal odpůrce marxistického hnutí MPLA na holičkách. "Sověty si tato znamení vyloží po svém a nic jim nebude bránit v podvracení dalších afrických zemí", řekl Vorster a dodal: "Je také docela zřejmé, že budou-li Sověty kontrolovat jižní cíp Afriky, mají obrovskou výhodu v každé válce konvenčními zbraněmi kontrolovaly by loďní cesty Kapským mořem, které jsou pro Evropu životně důležité." Podobnými argumenty komentoval sovětskou politiku v Africe také přední brazilský deník Jornal do Brasil: "Sovětský svaz se tedy dostal už na druhý konec Afriky, zachytil se v Jižním Atlantiku a hledí přes vodu na Brazílii."

Moskva si chce také zabezpečit africké zdroje surovin. V Angole jde o železnou rudu, měď, mangan, zlato, diamanty a především o ropu, což jsou sice suroviny, jichž má Sovětský svaz dostatek, ale na jejichž obhospodařování může za nových podmínek nicméně vykonávat vliv. Jasnější je případ Guineje, kterou si Moskva smlouvou z roku 1971 zavázala k dodávkám tří čtvrtin veškeré těžby bauxitu pro sovětskou výrobu hliníku. Sovětský svaz dlouho, byť marně, usiloval v Organizaci pro průmyslový rozvoj u Spojených národů, aby dostal výlučná práva nákupu takzvaného "černého písku" v Senegalu, Libérii, Gambii a Madagaskaru. Tato surovina, které je v Sovětském svazu zřejmě nedostatek, obsahuje základní látky pro výrobu thoria, významného pro rychlé jaderné reaktory, a v odvozené podobě také pro zvyšování odolnosti stěn hloubkových ponorek.

"Angola teď" opět a v novém světle upozornila na sovětské zájmy v Africe", píše Süddeutsche Zeitung. Ovšem tyto zájmy jsou staršího data a mnohem širší. Západní prameny poukazuji na přinejmenším dvanáct afrických zemí, v nichž je dnes kolem 3.000 sovětských vojenských poradců, a které dostávají vojenskou nebo rozvojovou pomoc z Moskvy.

Jedním zhusta používaných argumentů těch znalců, kteří se snaží tlumit nebo přinejmenším nezveličovat význam sovětského pronikání v Africe — a tyto hlasy bylo slyšet nyní v americkém kongresu — je poukaz na de facto vývoj těch zemí, které za otevřené podpory Moskvy nebo i Pekingu začínaly na krajní levici, ale pozvolna střízlivěji.

Nikoli nejtypičtější, ale nicméně názorným příkladem je opět bývalá portugalská kolonie Mozambik, jejíž prezident Somora Machel sice doma prosazuje ideologii, v zahraniční politice je však pragmatik. Dnes je obchod Mozambiku s Jižní Afrikou a Rhodesií — tedy zeměmi s režimy bělošské menšiny — podstatně vyšší nežli býval za portugalských časů. Největším celním příjmem Mozambiku jsou poplatky Rhodesie

'Détente pomáhá Sovětům'

jsou slova, která pronesl Leonid Brežněv při zahájení XXV. kongresu sovětské komunistické strany, a která jsme my konstatovali hned při závěru konference v Helsinkách, kde podepsalo dohodu 35 evropských zemí,

Kanada a Spojené státy. Pomohlo prý sovětům v tom, že jejich vliv stále stoupá. A pokračoval, že Sovětský svaz se bude i nadále snažit o prohloubení styků se Západem, že však mu tento nebude moci zabránit, aby pokračoval v ideologickém zápase včetně podpory národně-osvobozovacího boje v jednotlivých zemích. Konkrétně řečeno, odmítl na tomto poli v případě Angolské intervence presidenta Forda a zahraničního ministra Kissingera.

Konstatoval prozatím bezúspěšné porady sovětsko-americké o omezení útočných nukleárních zbraní, kdy Spojené státy prý odmítly zastavit výrobu americké ponorky Trident a strategických

bombardérů B-1, přičemž ale zapomněl říci, že SSSR nechťel hovořit o žádném omezení z vlastní strany. A že značnou část svého projevu věnoval Brežněv opět útokům na Rudou Čínu, není třeba připomínat.

Pěťadvacátého kongresu se zúčastnilo 4.998 delegátů, a jak televizní záběry dokazovaly, většina z nich, mužů i žen, byla středního věku. Co se zahraniční reprezentace týče, scházel gen. taj. francouzské kom. strany Marchais.

V závěru svého zahajovacího projevu se Brežněv opět vrátil k détente, o kterém prohlásil, že se stalo vedoucím trendem sovětské zahraniční politiky a že sovětský lid na něj může být hrdý.

K sjezdu samotnému se ještě vrátíme, pochybujeme však, že by na něm došlo k nějakému usnesení, které by vzrušilo svět. Žádné změny ve vedení také nejsou pravděpodobné a tak se tedy zdá,

že v rámci détente a další pětiletky bude opět Brežněv budovat a upevňovat sílu svého impéria.

FIN

Marchais nepřijel

V Moskvě, na sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu, mezi zahraničními hosty poprvé není generální tajemník francouzských komunistů. Delegaci nevede Georges Marchais, nýbrž jen člen politbyra a tajemník Ústředního výboru Gaston Pissonnier. Nedávného sjezdu francouzské komunistické strany v jednom z předměstí Paříže se zúčastnil člen sovětského politbyra Kirilenko. Protože reformovaný sjezdový program nedal v rozporu s tradicí zahraničním hostům příležitost promluvit ke shromážděným delegátům, Kirilenko musel mlčet.

O proletářském internacionalismu

"Nemůže existovat globální komunistická strategie. Kdyby existovala, porušovala by zásady koexistence, protože společná strategie by dávala nejen nějaké komunistické straně, nýbrž jinému státu možnost zasahovat do našich věcí a spolurozhodovat o naší strategii". To je výrok Santiaga Carilla, generálního ta-

za používání železnice, na kterou ještě před rokem bojovníci Frelimo útočili, a kde umírali. Rhodesie vyvážá své zboží z mozambického přístavu Beira, jihoafrický Transvaal zase používá mozambického přístavu Maputo, kde jsou dokonce ve vedoucích postaveních Jihoafričané. Před dosažením nezávislosti ještě prezident Machel sliboval, že se postará o to, aby občané Mozambiku nepracovali v jihoafrických zlatých dolech. Od vítězství revoluce se jejich počet naopak zvýšil — z jednoho sta tisíc na 150.000. Je tu ovšem přirozeně otázka, jak dlouho celá tato praxe potrvá.

jemníka Komunistické strany Španělska. Touto stránkou pojmu "proletářského internacionalismu" se autoři ideologických článků v Československu nezabývají, ačkoli by to současná koexistenční situace jistě vyžadovala. Konec konců nikoliv Carillo — ale Gustáv Husák podepsal závěrečný akt helsinské konference, a ve stranických dokumentech a v komentářích sdělovacích prostředků ČSSR se dále operuje pojmy "diktatura proletariátu" či "proletářský internacionalismus", aniž byl učiněn sebemenší pokus tyto z hlediska zásady základních lidských práv a svobod a z hlediska mírového mezinárodního soužití tak zkompromitované pojmy poněkud redefinovat, přizpůsobit novým okolnostem.

Lenin ve své brožuře "Diktatura proletariátu a renegát Kautský" — definuje diktaturu proletariátu jako "na násilí založenou vládu proletariátu nad buržoasií, jež není vázána žádnými záko-

ny". Jak se shoduje ta definice s duchem a literou helsinského dokumentu? Ve jménu diktatury proletariátu byly spáchány v mnoha zemích těžké zločiny, nejen proti buržoasii, ale, jako v Československu padesátých let, také proti tisícům příslušníků strany. Hlásit se k helsinskému dokumentu a zároveň být horlivým vyznavačem "diktatury proletariátu" musí vzbuzovat podezření ze schizofrenie — není-li učiněn pokus jisté redefinice.

A s pojmem proletářského internacionalismu je to právě tak, není-li ještě hůř. Stal'n v roce 1927 definoval, že "internationalistou je ten, kdo je bez výhrad, bez váhání a bezpodmínečně ochoten hájit Sovětský svaz, poněvadž je základnou světového revolučního hnutí." Z tohoto, čistě formálně vzato defenzivního pojetí byl odvozen přímo článek komunistické víry, že zkušenost Komunistické strany Sovětského svazu má pro všechny universální platnost.

(Pokrač. na str. 2.)

O ČESKOSLOVENSKU

Kreisky v Praze

Oficiální návštěva rakouského kancléře Bruno Kreiskyho v Praze probíhala ve slavnostním duchu; na závěr obě strany konstatovaly, že "jsou vytvořeny všechny předpoklady pro to, aby se dobré sousedské vztahy mezi oběma zeměmi upevňovaly a rozšiřovaly". Tyto vztahy nebyly, jak známo, donedávna příliš dobré, pro několik pohraničních incidentů vyprovokovaných československou stranou. Předpoklady pro normalizaci mezi Československem a Rakouskem byly vytvořeny teprve podpisem smlouvy o majetkoprávních otázkách v roce 1974. V budoucnu má vzrůst také vzájemná obchodní výměna zboží, která dnes dosahuje výše 3. miliard korun.

Pokulhávání

Českoslov. hrubá zemědělská výroba byla loni splněna jen na pětadevadesát procent, nejen, jak přiznává vláda, vlivem nepříznivých klimatických podmínek, ale hlavně pro subjektivní nedostatky. Mezi ty patří celkový nezáměr zemědělců o práci.

Obyvatelstvo

Celá polovina — 7.17 mil. — z 14.8 milionu československých obyvatel se narodila po druhé světové válce. Přírůstek obyvatelstva od roku 1945 do roku 1975 byl velmi malý: 3.2 procenta. Průměrný věk obou pohlaví vzrostl od roku 1949 z 63.23 na 70.32 let, (u mužů ze 60.93 na 66.80, u žen z 65.53 na 73.70 let). Mezi roky 1945 a 1975 se z Československa vystěhovalo 2,993.275 lidí, z čehož okolo pětadevadesát procent činili odsunutí Němci.

Vzácní hosté

Na českém jihu se v průběhu letošní zimy objevila hejna brkoslavů severních. V třeboňské rybníční pánvi, na území chráněné přírodní rezervace rybníků Velký a Malý Tisý, posedává na lední ploše dokonce orel mořský.

Bez komentáře

Hrdinům pětiletky se jmenuje píseň, vzniklá jako tvůrčí závazek k XV. sjezdu KSČ R. Myšky. M. Juchelka komponuje k XV. sjezdu slavnostní pochod. Pochod skládá na XV. sjezd také J. Praveček, který svůj předehrávaný pochod věnoval XXV. sjezdu Komunistické strany SSSR.

Úspěch

Dvě dvojice mladých českých baletních umělců získaly mezinárodní ocenění. Ve švýcarském Lausanne J. Kůrová a M. Černá se umístily na předních místech v mezinárodní baletní soutěži a v Tokiu L. Kavka s H. Vlášilová získali druhé místo v mezinárodní baletní soutěži dvojic.

Nová přehrada

vzniká u Josefova Dolu v Jizerských horách na Jablonceku v nadmořské výšce 700 metrů. Přehradní jezero za 43 metry vysokou sypnou hrází pojme 23 milionů kubiků vody. Vodní dílo má být dokončeno v roce 1980 a bude druhou největší zásobárnou kvalitní pitné vody v Severočeském kraji; každou vteřinu bude z úpravny v Bedřichově proudit do vodovodní sítě 627 litrů vody.

Průzkum pod vodou

Rozsáhlé potápěčské průzkumy probíhají v oblasti tzv. malého vývěru Punkvy v Moravském krasu. V sifonech hlubokých pět až deset metrů pod povrchem se má ověřit průběh vodami zcela zaplavených jeskyní. Pracuje tu osm potápěčů, s nimiž se na průzkumu podílí dvanaásť odborníků — hydrologů, speleologů, kartografů a geografů.

Přes 5000 hektarů

devastovaných pozemků již zrekultivoval Důl A. Zápotocký v Úžíně v o krese Ústí nad Labem. 430 hektarů bylo opět přeměněno na ornou půdu, na více než 50 ha byly založeny ovocné sady a 47 hektarů na svazích slouží k lesním účelům.

Žáci mezi odpadky

V Československu — díky neblahé situaci v zemědělství — se rozvíjejí všelijaké akce proti plýtvání potravinami, nejme chlebem. V Pardubicích má jedna základní devítiletka takový závazek: po vyučování se školáci vrhají na odpadové nádoby v celém okolí a nalezené odpadky potraviny vozí jistému nedalekému zemědělskému družstvu ke zkrmení. Ve Zvoleni na Slovensku je jiná škola. Ta pod heslem Najez se dosyta, ale neplýtvaj, přišla s iniciativou: hlídat jeden druhého, aby nikdo žádné jídlo nevyhazoval do odpadových košů . . .

TŘETÍ CESTA

Pod titulkem "Tržní socialisty" uveřejnily Dagens Nyheter rozhovor svého dopisovatele Berta Levina s profesorem Otou Šikem, ekonomem v Saint Gallenu ve Švýcarsku. Reportér se v několika otázkách zastavil u Šikovy práce "Třetí cesta". Tato kniha čs. reformisty vyšla svého času v řadě jazyků a vyvolala značnou odezvu odborných kruhů. Šik vysvětlil svou tezi o plánovaném hospodářství, které však má podléhat tržním mechanismům jako je poptávka a nabídka, a konkurence. Plány stanovené shora mají být pouze rámcové, detaily určí svými potřebami trh, spotřebitelé. Novinář se zeptal, zda Ota Šik považuje příklad Jugoslávie za naplnění své třetí cesty. Na tuto otázku odpověděl profesor Šik: "Ne, vlastně jen v jednom prvku. V průměrné samostatnosti dělnictvem řízených podniků. Co schází je překrývající plán a v politické

ŘECKO DO EHS

V Bruselu padlo politicky velmi závažné rozhodnutí. Ministři zahraničí devíti členských zemí Evropského společenství se usnesli přijmout za člena i Řecko. Tímto usnesením se distancovali od doporučení výkonné komise společenství, aby se s přijetím Řecka posečkalo do té doby, než se vyjasní otázka Kypru a než Řecko vyřeší své naléhavé vnitropolitické a hospodářské problémy.

Rozhodnutí Rady ministrů začlenit Řecko do Jednotného evropského trhu bez čekací lhůty, bylo patrně podmíněno do značné míry podrážděnou reakcí z Athén a snahou udržet Řecko trvale v demokratickém táboře a v západní vojenské alianci. Z těchto důvodů bude možná — brzy přijato za člena Evropského společenství i Španělsko. Ani Řecko se však nestane členem v nejbližších měsících. Výkonná komise společenství musí vyjednávat s řeckou vládou předem pečlivě připravit a příprava potrvá patrně několik měsíců. Samotné vyjednávání se bezpochyby protáhne na další dlouhé měsíce. Ani největší optimisté nepředpokládají, že Řecko se stane plnoprávním členem Evropského společenství dříve než v roce 1979.

oblasti demokracie". Dále říká profesor Šik, že pracující mohou mít zájem o vyšší platy, mohou chtít zvyšovat vlastní spotřebu, protože se však nepodílejí na vlastnictví, je pro ně zcela cizí například investiční politika. Šik odmítá znárodnění stejně jako převod výrobních prostředků do vlastnictví odborů. V obou případech jde o různé typy narůstání byrokracie. Záchranu před stoupající inflací ve světě vidí jen v přímém vlastnictví výrobních prostředků pracujícími. Šik řekl několik trpkých

slov o rovnostářství: "Více práce a delší studium se musejí více vyplácet. Z Československa mám ty nejhorší zkušenosti. U nás měli vedoucí pracovníci po mnoho let nižší mzdy než kvalifikovaní dělníci. Proto jsme měli špatné vedoucí. Důsledky byly hrozné." Noviny Dagens Nyheter, půlmilíonový deník, jsou politicky liberální a není je tudíž možno bezvýhradně zařadit ani příliš nalevo, ani napravo. Liberální však znamená svobodomyšlný a nikoli nutně neutrální.

O proletářském . . .

(Dokončení se str. 1)

Jak ofensivních forem aplikace zásady "proletářského internacionalismu" může nabýt, je patrné z případu okupace Československa. V souvislosti s přípravami Konference evropských komunistických stran by bylo vlastně logické, kdyby, po helsinské konferenci, vládnoucí komunistické strapy účinně čelily podezřením, že se budou vměšovat do záležitostí cizích zemí, nejenom praktickými postoji, ale i tím, že by pověřily své ideology revisí pojmu "proletářský internacionalismus", vymez-

ním čeho se může a čeho se nemůže týkat společná strategie a společná linie komunistických stran, kudy vede ideologický předěl mezi takzvanou vlastní cestou k socialismu a úchylnou buržoasního nacionalismu. Avšak nic takového se neděje. Mentalita příspěvků v čs. tisku na tato ideologická a z nich vyplývající praktická témata, tón nekritického sovětismu, nevkus pokud jde o formu přednášených argumentů, se velmi blíží mentalitě z konce čtyřicátých a počátku padesátých let . . .

— šp —

Evropské zastoupení EL (pro redakční věci): EL-Evropské listy, Postfach 70 0103, D-6000 Frankfurt/M. 70.

Evropská administrace a expedice: Galerie Krause, Tumbelenstr. 37, CH-8330 Pfäffikon ZH.

Způsoby placení:

V NĚMECKU:

• bankovním převodem na adresu EL. Evropské listy Postfach 70 0103, Název banky: Commerzbank, D-6000 Gräflstr. 85, Frankfurt/M. 90. Číslo konta: 64 00 220 — Směrovací číslo banky: 500 400

• zelenou složenkou (Zahlkarte), kterou si můžete ve Frankfurtu vyžádat nebo obdržít čistou na každém pošt. úřadě v NSR. — Název konta: EL-Evropské listy — Postscheckamt Frankfurt/M. — Číslo pošt. šekového konta: 3281 90-608

• V Německu (ale také z ciziny do Německa) můžete platit červenou (nebo žlutou) poštovní poukázkou na adresu EL. Postfach 70 0103, D-6000 Frankfurt/M. 70. V tomto případě připsíte na složenkou výše uvedené postscheckkonto, tedy: 3281 90-608, Postscheckamt Frankfurt/M.

Prosíme čtenáře v cizině, kteří platí do NSR, aby dávali tomuto poslednímu způsobu přednost, neboť nám ušetří vysoké bankovní poplatky.

VE ŠVÝCARSKU:

• Převodem z banky na Schweizerischer Bankverein, Fil Obstrass, 8033 Zürich s poznámkou "z. G. Americké listy P5622 "890".

Roční předplatné na 52 čísel (od r. 1976): v Německu DM 46, —, pololetně DM 23, — čtvrtletně DM 11.50. Ve Švýcarsku SFr. 50.00, pololetně SFr. 25.00, čtvrtletně SFr. 13.00. V jiných zemích v příslušném přepočtu. —

Nezapomeňte hlásit každou změnu adresy. — Ukázková čísla zdarma.

ZAJÍMÁTE SE O DENÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu

EVROPSKÉ LISTY,

Galerie Krause, Tumbelenstr. 37, CH-8330 Pfäffikon ZH. Přihlašuji se za odběratele EL a předplatné zaplatím celoročně, pololetně, čtvrtletně. (Nehodící se škrtněte). Roční předpl. Sfr. 50.00, pololetní Sfr. 25.00, čtvrtl. Sfr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Platit lze pošt. složenkou nebo šekem.

Jméno
Adresa
Podpis

Americké listy/Evropské listy EL. Vydává a tiskne Universum Sokol Publication, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861, U.S.A. Tel.: (201) 826-1998. Vedoucí redaktor: J. Martinek. • Redakce v Evropě: Evropské listy EL, D-6 Frankfurt/M. Postfach 70 0103, Bundesrepublik Deutschland. — Redaktor: Václav Hora. • Vychází každý týden s výjimkou dovolené. • Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Veškerá tisková práva vyhrazena.

Jak být Petrem Bezručem Cleveland bez konkurence

Ferdinand Peroutka

Pokud Československa v této chvíli se týká, režim vzal lidem, co chtěli, dává jim, co nechťeli, ale věří, že přesto věci dospěly tak daleko, že se v zemi může zařídit po domácku. Se své diktátorské výše prapí zklamanému národu: "My, myslím, se už szili."

Vždy šilý pan Hájek uspořádal anketu, k níž pozval jen ty, kdo se mu podobají. Anketa je dirigována k jednomu cíli: aby, je-li to možné, Češi a Slováci uvěřili, že teprve komunistický režim, nastolený v dubnu 1969, dává jim mezi jinými dobroty také jediné pravou, pro ně vhodnou kulturu a vyvádí je ze zmatku, do něhož je zavedli buditelé, Dobrovský, Havlíček, Palacký, Neruda, Masaryk — a vlastní nevázané, nerekontrolované chuti národa. Jako obyčejně, pan Hájek úvodem odříkal svou už známou litanii o tom, že "minulost nikdy nelze oddělit od současného vývoje a od budoucnosti." Tato souvislost věků má výhody pro pana Hájka — jako mlha, jako křoví. Jednou se dovolá minulosti, podruhé přítomnosti, potřetí budoucnosti — a hledejte ho. Dokonce s ním někdy musíme souhlasit. Jedním z jeho úkolů je vysvětlit bedný stav literatury, pokud je doma pěstována. Tu minulost, byť i nedávná, vskutku hraje velkou roli. Nelze přítomný bedný stav oddělit od toho, co se stalo roku 1968, od invaze. Jsou to dvě části jednoho skloubeného, minulé-přítomného celku. Také vynikající dnešní postavení pana Hájka a mnoho jiných věcí. Je to definitivní "proto" na "proč".

V páně Hájkově anketě jedno slovo převládá nad ostatními, slovo "konceptnost". Hle, jak řečníci mluví: "Nemohu opomenout obrovský vzrůst konceptnosti, která se prosazuje do života celé naší společnosti díky politice komunistické strany." "Čím více se v praxi uplatňuje požadavek konceptnosti, tím naléhavěji se na všech stranách pocituje potřeba ještě konceptnějšího řízení." "Konceptnost patří k základním charakteristikám socialismu, který tímto způsobem demonstrovuje svou převahu nad kapitalismem."

Z tohoto posledního citátu mohlo by se zdát, že řečník měl na mysli, čemu po celém světě se říká plánované hospodářství. Proč však volí nové slovo pro starou věc? Konceptnost, usnášená na sjezdech komunistické strany má mnohem širší cizí-dost než jen hospodářskou, má více chapadel. Mimo to slovo "plán" lidé neradi slyší, bylo zdiskreditováno neúspěchy komunistických vlád od února 1948, bylo v čele

procesu, který vedl k nedostatku všech potřeb. Je třeba nového slova, aby se zdálo, že bude se dít něco zcela nového, nebyvalého. Ať tak či onak, konceptnost nebo dokonce "konceptnost služby konceptnější" má více srozumitelnosti než občanstvo. "Konceptnost na všech úrovních" znamená nesmírnou chuť režimu poroučet na všech úrovních, v životě veřejném i soukromém. Kdysi na vyšší studium odcházeli nadaní mladí lidé, to byl demokratický koncept. Podle komunistického konceptu kandidát na vyšší studium je podroben politickému zkoumání, nejen on sám, také jeho předkové a příbuzní. Chapadlo konceptnosti ovinulo se kolem krku mladého muže. I jedna teta může všechno pokazit.

Komunismus nikdy nebyl bez konceptnosti. Za Stalina divoce vyvrcholila. Jeho koncept komunismu byl úzký jako ostří břitvy, kde kdo mohl spadnout. Komunističtí vůdci byli popraveni po procesech, které později byly uznány za falešné. Obyčejní občané byli vězněni ne za to, že něco spáchali, nýbrž za to, že "budili podezření". Zrodila se slavná koncepce, že "příčný proužek na ponožce je politicky nesprávný". Ať tak či onak si vláda počínala, mohla vždy odpovědět: což nechápete? to je přece náš koncept. Vzpomínáme na tyto věci, abychom si uvedli na paměť, že slovo "konceptnost" může být mizerné slovo.

A je koncept ze všech nejvyšší, nejrozsáhlejší, snad i ohromující svou smělostí. Viktor Dyk kdysi napsal: "Země chce své slovo dořici." Kdyby záleželo na režimu, země by nedořekla. Existuje nepopíratelný, ba ani moc nepopíraný koncept vzít národu kulturu, v níž vyrostl nebo která vyrostla v něm, a nahradit ji vzdálenou civilizací sovětskou. Zajisté, zůstaly by drobtý života, v nichž Češi a Slováci by mohli žít po svém, v hospodách, na výletech a v chatách, ale v hlavních, veřejných věcech necht' vše je sovětské. Politika, tato část národní kultury, necht' se na chlup podobá sovětské se všemi jejími zákruť. Jestliže sověty se obrátí s boku na bok, je na Čechách a Slovácích, aby také se obrátili. Koncept je, aby domácí spisovatelé neochvějně tvořili podle ruských vzorů, divadlo aby bylo osídleno ruskými agitačními hrami. Proč? Poněvadž tak se usnesl třináctý nebo některý jiný sjezd komunistické strany. Jaký to junák — takový sjezd. Pokyne, a národ se změní. Jaká to továrna — takový sjezd, jaký to hukot obráběcích strojů, kolik "in-

ženýrů duší" se tu ochomítá. Ať cokoli o kterékoli národní kultuře je nejisté, tolik za jisté může být pokládáno, že na svém místě a ve svém čase vyrostla ze svých vlastních okolností — jestliže nepřelšel dobyvatel a neuložil něco jiného. Češi nebyli primitivní kmen, jejich kultura odpovídala početnosti vlivů, jimž byli vystaveni na svém místě ve střední Evropě. Bylo v ní napětí mezi různými směry. Nejcitlivější pozorovatelé mezi filozofy nám praví, že nejvyšší, nejtvrdší kultura není ta, která by byla jednoduše tvrdá, nýbrž ta, v níž panuje dialog mezi tendencemi. V české literatuře bylo katolictví, nepapežské, nýbrž lidové, ale byly i vzpomínky na husitství a bylo i volnomyšlenkářství inteligentů. Vliv statečného, rozumářského osvícenství nikdy nepominul. Klasicismus a romantismus plynuly vedle sebe, Božena Němcová a Karel Hynek Mácha. Je-li co jisto, tedy to, že Češi se vyznačovali čilou, čestnou vyznávostí. To je vedlo k západní orientaci. Právě tento rys národního charakteru režim snaží se vypálit žhavým železem.

V literatuře se obrátí způsob a rozsah myslí národa. Na tomto poli inženýři duší se nedostávají za určitou hranici. Každému mohou zakázat psát, ale nikomu nemohou přikázat, aby psal do bře. Ani spisovatel sám si to nemůže přikázat. Předpokládáme, že pan Hájek mnohokrát si to přikazoval. Inženýři duší si počínají jako ten, kdo by zavřel orla do klece, ale zároveň by od něho očekával orlí let. Žijí zatím v přesvědčení, že důslednou přísností vůči spisovatelům si vynutí dobrou socialistickou literaturu. Proti tomu stojí památný protiklad: nejlepší socialistická literatura byla psána, dokud socialismus nevládl, dokud byl spíše pronásledován než podporován státem. Petr Bezruč...

Žádná konceptnost ho nespodila, vyrostl jako dříví v lese, ale bylo v něm všechno, čeho po literární stránce dnešní režim by si mohl přát: vášnivě zaujetí proti utlačovaným a ryzí cit pro utlačované. Nějak je důležité, že Bezruč vyrostl dřív, kdy ještě nikdo ho nepoučoval, jak být Petrem Bezručem. Nebo Wolker. Také nepsal na státní objednávku, ale některé jeho básně jsou vrchol české socialistické literatury. Všechna námaha a odpor socialistického státu nespodila nic, co by k nim vzdáleně mohlo být přirovnáno. Nejmenší Vítězslav Nezval, který se občas rozpomněl, že je sekčním šéfem socialistického státu a předpokládaným socialistickým

V sobotu 21. února konal se tradiční, už pátý Reprezentační ples Čechů a Slováků v Clevelandu, letos v rámci slavnosti 200. výročí Spojených států amerických. Misto: Sheraton, jeden z nejlepších a nejznámějších hotelů v Clevelandu. Návštěva: přes 720 platících hostů. Cena vstupenky: \$15.00 za osobu včetně vynikající večeře a také vynikající obsluhy. Program: vysoké umělecké úrovně, zajištěný chicagskou skupinou Modern Dance Club "Jump". Dlouhá řada jejich vystoupení byla doprovázena bouřlivým potleskem všech přítomných. Prostředí: slavnostní a přátelské. Společnost: na nejvyšší úrovni. Oficiální hosté: řada kongresmanů a představitelů státu Ohio i města Clevelandu, v čele s clevelandským starostou Ralphem Perkem. Objektivní hodnocení celého podniku: sešli se Češi a Slováci skoro ze všech míst Spojených států a také z Kanady. Bál byl opravdu podnikem příkladným, ze kterého si mohou vzít naši krajané ve všech částech USA i Kanady opravdový příklad. Hlavním jeho kladem byla naprosto perfektní finanční nulá organizace, díky které byl také zajištěn značný finanční přínos. Jsme rádi, že jsme měli příležitost podniku takového úrovně se zúčastnit, pořadatelům k úspěchu upřímně blahopřejeme, a těšíme se na příští rok, na šestý Reprezentační ples Čechů a Slováků v Clevelandu. **FIN**

Poznámka redakce: Co snad ještě zbývá je, abychom po představení tohoto příkladného podniku jej dali za vzor i ostatním krajaňským organizacím v USA — hlavně v oblasti New Yorku, kde prakticky krajaňský život po stránce společenské i organizační neexistuje. Jako malý příklad uvádíme: oblastní výbor ČsNRA v New Yorku nám dnes, po uzavření novin, v den, kdy za několik hodin tiskneme, díky jednomu občanstvu funkcionáři sdělil, že uspořádá sedmého března oslavu narození TGM. A to ještě bez jakýchkoli detailů programu oslavy. Opět tedy podnik prakticky s vyloučením krajaňské veřejnosti.

básníkem a pak na svůj poetismus frivolně přivěsil o-hon refrénu: "Stalin! Stalin! Stalin!" Rusové ovšem neřikají: "My, Rusové, poroučíme." To by bylo nedělníkářství a hloupé. Říkájí: Socialismus poroučí. Ale socialismus není zmrzlé božstvo na vysoké hoře, socialismus je tím, čím ho lidé toho nebo onoho národa naplní. Češi tak dlouho toužili po svobodě a pracovali pro ni, že je nerozumné očekávat, že se myšlenek na ni — třeba i na

důtklivé požádání — vzdají. Nejsou tak uzpůsobeni, aby rozuměli dilematu: socialismus nebo svoboda. Vyžívali se v mírné, uvážlivé kultuře. Cítíme se na pevné půdě, jestliže řekneme: brutality sovětské politické civilizace, politické popravy, věznění nebo nemilosrdná hra s existencí lidí, Leninovo "Nedáme jist" a Leninovo "Dovolte, abychom vás za ne-souhlas postavili ke zdi" nemohou zapustit kořeny v této zemi.

Oslava TGM v New Yorku Čs. Národní Rada Americká-Východní Oblast a Českoslovenští legionáři v N. Y.

vzpomenou 126. narozenin presidenta T. G. Masaryka
v neděli 7. března 1976 ve 2.30 odpo. v Sokolovně,
420 vých. 71. ul. na Manhattanu.

Ferdinand Peroutka: BUDOVÁNÍ STÁTU

První a druhý svazek expedován, třetí v tisku,
čtvrtý a pátý připravován pro tisk.

283 Oak St., Perth Amboy NJ 08862

Objednávky: Universum Sokol Publ., Inc.

Objednávám výtisků I. svazku — II. svazku.
Přikládám šek (money order) na dolarů.
Jméno
Adresa
Podpis

Cena jednotlivých svazků \$6.20 včetně pošt.
Cena všech pěti svazků \$26.00 včetně pošt.

DALŠÍ KROK VPŘED

V Portugalsku se připravuje základna k další demokratické vládě. Touto základnou mají být nové dohody mezi revoluční vojenskou radou a politickými stranami o vymezení moci. Dohody uzavřené před 11 měsíci politickým stranám nevyhovují. Levicové orientovaní důstojníci, kteří měli tehdy v Radě převahu, si v nich totiž zajistili příliš velké kompetence a politickým stranám přiznali jen roli jakýchsi poradních orgánů. Jejich účast ve vládě značně omezili. Po nezdařeném listopadovém puči levičáků v armádě se sice postavení politických stran zlepšilo, ale stále ještě nemají takovou váhu jakou by měly v demokratickém systému mít.

V Portugalsku se hlásí ke slovu i strany, které v minulých volbách kandidovat nesměly, především strana konservativní.

Aktivitu zahájila také strana sociálně demokratická — která vznikla odstěpením levého křídla od strany lidových demokratů.

Vůdce socialistické strany, která na sebe soustředila v minulých volbách třetinu odevzdanců hlasů, Mario Soares však vyjádřil optimismus, že socialisté i v příštích volbách, — které se mají konat v dubnu, obstojí, že si své posice ještě zlepší a že budou moci vytvořit vládu, aniž se budou muset spoléhat na podporu jiných stran. Komunisté, jak řekl, nejsou pro socialisty vhodnými koaličními partnery, protože se stále ještě nenaucili respektovat pravidla parlamentní demokracie, lidová demokracie zase proto, že stojí příliš napravo.

BRANDT A POLSKO

Předseda západoněmecké sociální demokracie a bývalý kancléř Brandt prohlásil v interview s hamburským týdeníkem Die Zeit, že by bylo chybou chtít získat souhlas opozičních stran CDU/CSU s dohodou o uspokojení finančních nároků Polska nějakými politickými ústupky. Brandt zastává zřejmě názor, že se opoziční, která má nyní, po získání zemské vlády v Dolním Sasku, jednoznačnou většinu ve spolkové radě čili ve společném orgánu západoněmeckých zemí, svým dosavadním odmítáním dohody sama vmanévrovala do problematického po-

Mezinárodní přehled

stavení. V Dolním Sasku se vyslovila strana svobodných demokratů proti koalici s křesťanskou demokracií čili proti zabezpečení většiny v zemském sněmu pro novou vládu křesťansko-demokratického ministerského předsedy Albrechta. Je však nadsada, že vnitropolitickou situaci v Dolním Sasku ovlivní to, jak se Albrecht zachová, až se o dohodě s Polskem bude hlasovat ve spolkové radě, kde mají hlasovací právo pouze zemské vlády. Brandt ve zmíněném interview prohlásil, že socialisticko-liberální vládní koalice v jednotlivých západoněmeckých zemích nejsou pro jeho stranu žádným dogmatem. Skutečnost, že socialisticko-liberální koalice v Bonnu se snažila, jak Brandt řekl, synchronizovat také úsilí sociálních a svobodných demokratů v zemských vládách, odvodnil tento politik tím, co označil za "konfrontační kurs" protistrany, to je CDU/CSU.

PROTI DUMPINGU

Ve Velké Británii patří k předním námětům takzvaný dumping východoevropských zemí na britském trhu. Dumping definuje slovník českého jazyka jako "úmyslné značné snížení cen v zahraničním obchodě." Na britský trh se dostalo nemálo textilního zboží z východní Evropy, které je nabízeno pod cenou. Totéž platí například o obuvi, a rovněž přepravu zboží loděmi východoevropské země podbízejí. O tom byla vzrušená debata v britské Dolní sněmovně, přičemž vláda byla kritizována za to, že nepodnikla dost energická opatření proti tomuto dumpingu, zprava i zleva, to je jak z opozičních, tak i vládních lavic. Vláda dala už před časem najevo, že hodlá řešit situaci naléhavým na zdrženlivost východoevropských dodavatelů. V debatě v Dolní sněmovně poukázali vládní představitelé jednak na pokračující diskusi s východoevropskými zeměmi, jednak na žádoucnost zachování otevřených dveří v obchodních stycích v zájmu britských exportů. S tím se nechtěli však někteří poslanci smířit a naléhali na vládu, aby neváhala zabránit východoevropskému dumpingu co nejráznějšími opatřeními.

TVRDĚ PROTI KOMINFORMISTŮM

V Jugoslávii se konaly, probíhají anebo se připravují různé procesy proti takzvaným kominformistům. Kominforma neboli informační byro hlavních komunistických stran sice už takřka 20 let neexistuje, ale vzhledem k úloze, kterou tento stalinový orgán sehrál při uplatňování politiky zglajchšaltování v sovětském táboře i mezinárodním komunistickém hnutí a při organizování roztržky s nekonformní Jugoslavií, byl z jeho jména v Titově zemi odvozen název pro domácí anebo emigrantské odpůrce její vlastní cesty.

Koneckonců se v letech roztržky vytvořila v sovětském táboře protititovská jugoslávská emigrace, která se těšila přízni a podpoře tamních oficiálních kruhů, a koneckonců domácí kominformisté nemohou spekulovat na nic jiného než na případnou intervenci zvenčí. Předloňský proces proti skupině kominformistů na Černé Hoře a v Kosovu, kteří se pokoušeli organizovat dokonce jakousi protistranu, by byl snad poměrně rychle zapomenut, kdyby případ zůstal ojedinelým zjevem. Loňského roku se však hlásilo z Jugoslaviie odhalení dalších takových skupin, a to dalo podnět ke kampani, jež nakonec přinutila moskevskou Pravdu distancovat se jednoznačně od "spikleneckých sektářských skupin v Jugoslávii, které nemluví za nikoho jiného než sebe samé". Podle moskevské Pravdy se buržoasní propaganda pokoušela v případě těchto skupin prokázat něco neexistujícího, totiž jejich spojení se socialistickými zeměmi, a tím podryt sovětsko-jugoslávské vztahy.

Stíhání nicméně pokračuje a jestliže jsou domácí kominformisté obviňováni také z kontaktů se skupinami v zahraničí, je nasnadě, že je z toho sotva možno vyvodit důkaz, jak se to vše netýká zemí sovětského tábora, třebaže někteří přední jugoslávští emigranti se přestěhovali z těchto zemí na západ, a to buď už před delší dobou anebo také třeba poměrně nedávno. Jeden z nejprominentnějších jugoslávských emigrantů kominformského vyznání Vlado Dapčević uprchl

sice v padesátých letech do Sovětského svazu, ale později žil v Belgii a jako belgický občan letěl loni do Bukurešti, načež se za záhadných okolností dostal do rukou jugoslávské bezpečnosti. Datum procesu proti němu nebylo dosud oznámeno. Snad bude tento proces patřit k nejdůležitějším v celém protikominformistickém tažení.

RUDE GUERILY

Thájsko má potíže s komunistickými guerilami: na jihu země mají základny, ze kterých ohrožují Malajsii, na východě a severu ohrožují bojůvky zase ústřední vládu v Bangkoku. Ted' docházejí zprávy o tom, že podobný vývoj snad začíná i u západního souseda Thajska — v Barmě, která se dosud těšila relativně klidnému politickému ovzduší. Došlo k několika srážkám komunistických záškodnických jednotek s vládními oddily, v nichž padlo na 250 osob. V barmských vládních kruzích v Rangúnu roste podezření, že i zde jde o novou akci guerilových skupin, ovládaných a vyzbrojovaných ze Severního Vietnamu.

Vyslovují se spekulace, že to má co dělat se srdečným přivítáním, kterého se barmskému prezidentovi Ne Winovi dostalo loni za jeho listopadové návštěvy v Pekingu. Výsledkem návštěvy bylo mimo jiné komuniké s klausulí, odsuzující "pokusy třetí mocnosti o hegemonii v Asii" — což je ona dnes už proslulá čínská doložka namířená proti expansivní sovětské politice v Asii.

HAAG — BUKUREŠT'

Do Holandska přiletěl na návštěvu rumunský ministr zahraničí Macovescu. Holandsko má s malokterou východoevropskou zemí tak rozvinuté styky jako s Rumunskem. Tyto styky jsou považovány za příklad spolupráce mezi zeměmi s rozdílným společenským zřízením. Výměna návštěv mezi Haagem a Bukureští je velmi živá. Začátkem byl v roce 1967 rumunský zájezd tehdejšího holandského ministerského předsedy Lunse, který je nyní, jak známo, generálním tajemníkem Severoatlantického společenství. K vrcholům této výměny patřila předloňská návštěva rumunského prezidenta Ceausesca v Holandsku a loňská návštěva holand. královského páru v Rumunsku. V nynějších rozhovorech probrali rumunský ministr zahraničí Macovescu a jeho holandský kolega van der Stoep velký počet otázek, a to nikoliv jen bilaterálních. K námětům rozhovorů v Haagu patřil také průběh vídeňských jednání o omezení branných sil a výzbroje.

VČERA, DNES - A ZÍTŘA?

Odnedávna je terčem ideologických útoků Teng Hsiao-ping, tedy muž, který už za života Čou En-laje byl úřadujícím ministerským předsedou, hybnou pákou čínské zahraniční politiky. Byl také generálním tajemníkem komunistické strany a přišel o své funkce za kulturní revoluce, kdy byl jako "umírněný" politik obviněn z kapitalistických tendencí. Rehabilitován byl v roce 1973.

Tyto úchylinky, respektive údajné souputnictví s kapitalistickou linií, jsou i podstatou dnešních obvinění, která se proti Tengovi vznášejí. Teng sám se už na politické scéně neobjevuje od 15. ledna, kdy pronášel smuteční projev za pohřbu Čou En-laje. Útoky na Tenga jsou vedeny — po vzoru dřívějších kampaní — převážně jen vylepováním a vyvěšováním nástěnek "datsebao", anonymních, mnohdy až pětáctiřicetistránkových dopisů, které lze číst na stěnách pekingské university. Na rozdíl od dřívější praxe jsou tentokrát nástěnky a plakáty přístupné alespoň zahraničním studentům, kteří si o jejich obsahu mohou dělat i poznámky. Čínští občané jsou k textům na universitě vození hromadně autobusy.

Teng Hsiao-ping, a tedy patrně i jakési jeho křídlo v čínském vedení, se obviňuje například z toho, že připisuje větší význam úspěchu výroby než ideologické čistotě; že prý kritizuje Maovy zásady vzdělávací politiky, jelikož tvrdí, že univerzitní studenti se prý neučí a zanedbávají vědu. Zásadnější nástěnky hovoří o tom, že prý revisionisté a pravice opět zvedají hlavu, sabotují poučky o diktatuře proletariátu a tím i samu strategii předsedy Maa. Někteří sinologové se domnívají, že dnešní kampaně může mít hlubší kořeny, že může být dokonce i signálem pro nějakou novou kulturní revoluci.

Realisté však poukazují především na to, že v pozadí dnešní kampaně stojí tři uprázdněná křesla v politbyru strany a ve vládě; a že jejich obsazení je zřejmě spojeno s otázkou budoucího zaměření domácí i zahraniční politiky Číny. Avšak: ani velcí znalci čínských poměrů se neodvažují vyslovovat definitivní úsudky o tom, co dnešní ideologicko-politické vření v Číně má znamenat. Jisto je, že jde o mocenský boj, který si ovšem Číňané v poslední době vyřizovali obvykle téměř gentlemansky v rukavičkách. Možná, že větší podrobnosti budou známy po návratu bývalého prezidenta Nixona z Číny.

P. B.

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET — NEW YORK

Nejmodernější zařízená a vším pohodlím vybavená restaurace. • Nejjemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svíčková a zajíc na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný pilsenský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P. M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte: YU 8-3505 — RH 4-9787

Ještě Mariáš v Reykjavíku

Spolupracovníci Amerických listů nevěnovali prozatím knihám nakladatelství 68 Publishers pozornost, s výjimkou recenze románu Karla Pecky Stěpení, kterou napsal Peckův kolega Jan Beneš. Až nyní, v čísle ze 6. února 1976, vyšlo obsáhlé pojednání o knize Vratislava Blažka Mariáš v Reykjavíku z pera Libuše Obrusníkové. Já tu knihu sice ani nenapsal, ani nesestavil, a tak by mi to mohlo být jedno. Ale Blažek byl můj kamarád od dětství až do své smrti, a proto co se jeho týká, mě se týká, zejména když takhle recenze je přímo rozkošnou ukázkou některých zakořeněných předpokladů, s nimiž se česká literatura pere už od první světové války, a některých méně pék-ných českých vlastností.

Z článku například dýchá jistá specificky česká závist. Obrusníková píše o výši sázek, o jaké v Praze Blažek hrál, a komentuje to slovy editora Tábořského, jež jsou ovšem míněna ironicky: "Po výše uvedeném rozhazování tisíců se čtenář jistě zeptá: a kde na to ti holomci brali?" K tomu dodává: "Mohu jej (tj. editora Tábořského) ujistit, že také nám to někdy vrtalo v hlavě." Zajímavé a symptomatické ujištění. Za své spisovatelské dráhy jsem se více než jednou setkal s lidmi, jimž takhle věc vrtala v hlavě, doma i v exilu, a kteří se někdy neovládli. Nedávno mě např. jeden takový, poněkud podnapilý, přivítal v české restauraci Café de la Paix v Torontu hlasitým heslem "Spisovatele sou svině!" Na papír by takový výraz patrně nedal; aspoň ne ve střízlivém stavu. Vypadal na slušného člověka. Můj starý přítel taxikář také nejednou vezl po Praze pasažera vztekle zehrajícího na příjmy svině Wericha a jiných k... v spisovatelských. Přítel se v takovém případě pasažera vždycky zeptal: "Máte korunu?" Samozřejmě, člověk dopřávající si nikterak levných pražských taxíků musel přisvědčit. Nato přítel

pravil: "Támhle je papírnic-tví. Kupte si tužku a papír, a napište taky román nebo hru. To není nikomu zakázané."

A to je samozřejmě přesná odpověď. Inu, milá paní Obrusníková, holomci jako Blažek uměli prostě psát tak, že to mnoha lidem mluvilo z duše, a tak to kupovali. Takoví spisovatelé pak pobírali tučné honoráře — to je stejné v Česku jako v Americe. Možná, že to nedá spát závistivé části národa a snad by za to spisovatele měli zavírat. Na Západě se to zatím nedělá, tak nám nezbyvá, než se s tučnými honoráři oblíbených spisovatelů smířit. Ostatně, jestlipak byste se při úvaze o vydáních třeba p. Bati zeptala: Kde na to ten holomek bere? Ovšem ten, pokud vím, není ani karbaník, ani český umělec, a tak mu nikdo nezavídí.

Pí. Obrusníková cituje pak obsáhlou pasáž z Blažka, ve-llice hezkou, ale poznamenává, že ji "přeložila z pražské hantýrky do spisovné češtiny." Dále říká, že si v exilu ráda přečte "knížku s lahodnou, milou, spisovnou češtinou", a pokračuje: "Myslím, že právě čeština je hlavním důvodem, proč si v cizině kupujeme českou kni-

hu." Na takové názory má jako čtenářka plné právo; když však s nimi jde na veřejnost, měla by se aspoň pokusit o definici, co myslí "milou" a "lahodnou" češtinou, protože snad uzná, že jsou to pojmy značně subjektivní a do kritického slovníku příliš nepatří. A protože před "spisovnou" udělala čárku, znamená to, že za milou a lahodnou považuje toliko češtinu spisovnou. Nehledě k tomu, že i "spisovná" čeština si žádá bližší charakteristiky, zdá se mi, že čist v exilu jenom kvůli lahodnosti češtiny je dosti málo. Jde-li pí. Obrusníkové skutečně jenom o lahodnost jazyka, proč si nekupovat knihy z Prahy? Třeba takového Ivana Skálu, toho básníka, co v době pražských procesů žádal "psům psí smrt". Je tam hojně vydáván a píše verše výhradně spisovné, a patrně velice lahodné.

Pí. Obrusníková také prosí, aby byla ušetřena Blažkovým novotvarů a vulgarismů. Je-li ona na ně alergická, snad mi dovolu, abych ji naznačil, proč Blažek a většina naší literární generace byla zas alergická na tzv. spisovnou a lahodnou češtinu. Mlátili nám s ní totiž o hlavu lidé, s nimiž by pí. Obrusníková jistě nechtěla mít nic společného; kteří měli plná ústa lidu, ale přitom nám bránili udělat v literatuře to, co charakterizuje celý její moderní vývoj od Marka Twaina a u nás řekneme od K. M. Čapka Choda: napojit ji ze zdrojů, z nichž se dobrá moderní literatura vždycky napájela, tj. ze zásobárny jazyka, jímž hovoří lid. Ne uvěznit ji v umělém výtvaru gramatiků a estétů, jemuž se říká spisovný jazyk.

Konečně pí. Obrusníková praví, že Blažkovy dopisy jsou zcela soukromého rázu a kdyby byl autor živ, nikdy byl nesvolil k publikaci. To druhé tvrzení je možná pravdivé (editor ovšem tvrdí, že o možné publikaci dopisů s Blažkem mluvili); pokud jde o to první tvrzení, pravý opak je pravdou. Táž pí. Obrusníková uveřejnila v prvním čísle Promě 1976 třetí pokračování mladických dopisů Karla Čapka, které věru jsou zcela soukromého rázu. Netýkají se jiných záležitostí než jeho citů k jedné slečně, a dozvídáme se z nich, že v pubertě byl Čapek pubertálně bolestivý. K tomu ovšem nepotřebujeme znát dopisy: Čapek byl člověk jako my všichni, a my všichni jsme v pubertě dávali na papír takové sublimace přetékajícího pohlavního pudu.

Na rozdíl od soukromých projevů nezralého Čapka, mají dopisy dospělého Blažka silný náboj obecně zajímavých myšlenek a skvělé formy: vůbec se netýkají jenom privátních žalů, ale žalu celého národa. Obrusníková např. —

Nepodléhejte iluzím . . .

Natálie Gorbaněvská, jedna z účastnic veřejného protestu ruských disidentů proti okupaci Československa na Rudém náměstí v Moskvě v srpnu roku 1968, mohla se svými dvěma dětmi, jak známo, vyemigrovat na Západ. V interview, který poskytla deníku Die Welt, varuje před určitými iluzemi. Z tohoto interview vyjímáme alespoň část.

Co soudíte o budoucnosti Ruska?

"Musíme doufat v etickou a morální revoluci."

Nepředstavuje však zájem Západu o sovětské opozičníky vměšování do vnitřních záležitostí Sovětského svazu?

"Kdyby se Západ do něčeho nepletl . . . seděli bychom ještě všichni ve vězení. A nikoho by nepustili do ciziny. Co znamená — vměšování? U souseda hoří a vy sedíte ve vlastním domě a vůbec se o to nezajímáte. A až budete mít koncentrační tábory v Ardenách, na Rýně a u Dunaje — pak bude pozdě se zajímat. Pak v nich budete sedět sami."

Co soudíte o kom. stranách Itálie a Francie?

"Viděli jsme, že v Československu se pokusili uskutečnit socialismus s lidskou tváří. To byl násilím přerušovaný experiment. My jsme svého času v tento experiment věřili. Ale když byl v roce 1972 sovětský velvyslanec Červoněko přeložen z Prahy do Paříže, považovali jsme to za políček Francii i za varovný signál. Nikdo neví, je-li proměna západoevropských komunistů pravá nebo jde-li jen o taktiku. Je-li pravá,

pak to už nejsou komunisté. Pak by museli přiznat, svou spoluúčast, spoluúčast svých stran — na stalinistických zločinech. Ale udělají-li to, co udělalo sovětské vedení, totiž, že všechnu vinu svedou na Stalina a budou tvrdit, že strana je v tom nevinná, pak je to jenom trik. Vyzývám západoevropské komunisty, aby zveřejnili všechny materiály o svém poměru k Moskvě a své vztahy ke komunistické straně Sovětského svazu a ke Kremlu přerušili, pokud budou v Sovětském svazu lidé pronásledováni a zavíráni pro své přesvědčení."

Jak se vlastně chová k disidentům sovětské obyvatelstvo?

"V širokých vrstvách sovětského obyvatelstva neexistuje proti nám žádná nenávist. O tom jsem se přesvědčila při naší demonstraci na Rudém náměstí v roce 1968. Ti, kteří se na nás vrhli a mlátili nás, to byli jen agenti KGB v civilu. Masy lidí, kteří se okolo nás srotili, se na nás dívali zvědavě a bez jakéhokoli projevu nepřátelství. Později jsem si na chování lidí vůči mým dětem i mé staré matce mohla ověřit, že postoj lidí v Sovětském svazu se dost změnil. Měli se mnou soucit. Neměli strach a nedávali mi najevo žádné nepřátelství. To je velký obrat v sovětské společnosti, protože když byli lidé zavíráni a poravováni ve třicátých letech, každý se odvracel od jejich příslušníků i pozůstalých jako kdyby byli nakaženi morem. Tento obrat považuji za první předpoklad morální revoluce, kterou od nás požaduje Solženicyn. Tato revoluce přichází pomalu, ale jsem přesvědčena, že přijde. Já sama jsem z toho něco pocítila, a to až ve vězení nebo při transportech, když mě strčili mezi kriminální provinilce. Jakmile se tihle lidé dověděli, kdo jsem a proč jsem vězněna, bývali by mě nejraději nosili na rukou . . ."

A co říkáte politice zmírňování mezinárodního napětí? "Co je to za politiku zmírňování napětí, když jsou v Sovětském svazu lidé, kteří požadují svobodu informací, posílání na sedm let do vězení? Jako třeba Sergěj Kovalev, jehož "provinění" spočívalo jen v tom, že rozšiřoval Kroniku událostí v litevské katolické církvi . . . Nejsem politik, ale Západ by měl provádět realistickou a ne papírovou politiku. Tak, jak to teďka vypadá, byly na železnou oponu navěšeny růžové záclony. Proč při tom Západ pomáhal? Co si od toho slibuje?"

pro mne nepochopitelně — zcela ignoruje aktuální politický obsah dopisů, jejich cenu jakožto svědectví o cestě českého intelektuála k trpkému účtování s vlastní ideologickou minulostí, ryze české a v pravém slova smyslu lidové kouzlo listů napsaných ve formě básní. Také ji uniklo, že některé tyhle básně jsou vědomým ohlasem jednoho z největších našich intelektuálů, K. H. Borovského. A samozřejmě si také nevšimla humoru, který na čtenáře útočí z každé stránky a o němž čtenáři už napsali řadu dopisů. Její článek je tedy jen výrazem jejích předpokladů, nikoli pokusem o porozumění dobrému českému spisovateli.

Josef Škvorecký

Poznámka redakce: Josef Škvorecký uvádí, že spolupracovníci AL nevěnovali dosud pozornost knihám jeho nakladatelství, s výjimkou Mariáše a Stěpení. K tomu chceme říci, že ani v případě Peckovy knihy, článku o ní s díky kvitoval, ani v případě Mariáše nešlo o redakci objednané recenze, nýbrž o vlastní iniciativu p. Beneše a pí. Obrusníkové. Ostatně nám nakladatelství pana Škvoreckého recenzní výtisky ani neposílá. Stejně bychom však nemohli převzít povinnost recenzovat — alespoň ne pravidelně — všechny knihy krajanských a exilových nakladatelství, z nichž některá vydávají až dvacet knih ročně.

TUZEX zasíláme

bezpečně a rychle

NEODKLÁDEJTE . . .

TUZEX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

Již 50 roků cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Nové snížené ceny na 22 až 45 dnů

NY — Praha — NY \$ 432.00

NY — Brno — NY \$ 450.00

NY — Plzeň — NY \$ 472.00

NY — Bratislava — NY \$ 440.00

NY — Košice — NY \$ 483.00

NY — Poprad — NY \$ 479.00

Plus \$3.— U. S. daň

Tyto ceny jsou v platnosti od 1. listopadu do konce března. Mimo výše uvedených cen jsou ještě nižší — takzvané APEX-ceny. Informujte se u nás.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzného do USA, navštivte TATRU pro informace-anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021
(pri 76. ulici) Tel. RE 7-5972 — RH 4-6185

SPORT

• "Holeček je nejlepší brankář na světě. Osobně ho považuji za lepšího než je Tretjak, Dryden nebo Parent." Tato slova pronesl proslulý útočník NHL Bobby Hull, když sledoval utkání Československo-Finsko. Zdůraznil, že způsob jakým Holeček likvidoval 46 většinou tvrdých střel z finských hokejek, byl jedinečný. "Holeček je i v nejvyšším tlaku neprůstřelný."

• Turnaj házenkářek v Chebu vyhrály reprezentantky NDR před SSSR, Maďarskem, Československem, Bul-

NA LEPŠÍ K VAŠATOVÍ

harskem a Polskem. Dvě poslední porážky (se SSSR 16:17, s NDR 12:20) odsunuly čs. tým horším poměrem branek až na 4. místo.

• Po Janu Vernerovi a Drymlovi se kvalifikovali do semifinále MS na ploché dráze na ledě v Grenoblu také Kudrna a bývalý mistr světa Mlan Špinka. Přímou nasazení jsou Kubiček a Jirout. • Přemožitel Hřebce a wimbledonský vítěz Ashe porazil

ve finále turnaje v Richmondu svého krajana Gottfeda 6:2, 6:4. Finále útechy: Kodeš-Riesen 8:1; hrálo se jen na jeden set.

• Polák Wladyslaw Kozakiewicz zlepšil halový svět. rekord ve skoku o tyči na 557 cm. Před týdnem překonal svět. rekord jeho krajan Shusarski výkonem 556 cm a zlepšil tak dosavadní svět. rekord Američana Dana Ripleyho o 2 cm. Absolutním svět. rekordmanem je Američan Dave Roberts s 565 cm. • Tříletná skupina cykloturistů Slavia Trnava Vladimír Příbyl, ing. Miroslav Majtan a Štefan Míček zdolala za 21 dní na kolech saharskou poušť. Trať měřila přes 2000 km a vedla v Azizu přes El Golen, In Salah do Taman-rassetu.

• Dne 7.2. zemřel ve věku 72 let v Brně Stanislav Suk. Ve třicátých letech stál u kolébky čs. krasobruslení. Málokdo ví, že mnozí slavní krasobruslaři jako Sonja Henie, Heberová-Byer, M. Taylorová, C. Coedgová a další vyhledávali St. Suka v Československu, aby využili jeho zkušeností.

• V hale pražské Sparty se konal již VIII. ročník "Novinářské latky", mezinárodních závodů ve skoku vysokém mužů a žen. Podle očekávání vyhrála ženská soutěž Ackermannová z NDR nejlepším letošním svět. výkonem 192 cm. Pokus o zdolání 195 cm selhal. V mužích vyhrál Belgičan Brokken se 221 cm. Ackermannová vyhrála o dva dny později i 5. ročník "Beskydské latky" skokem 191 cm. Na druhém místě se umístila Bradáčová se 188 cm.

W. Š.

KYSELÉ HROZNY

Ze služební cesty z Portugalska se vrátil do Prahy rozhlasový redaktor Antonín Kostka. Nevrátil se s prázdnými rukama. Přivezl zvukový záznam. Jeho kolegyně Gabriela Převrátilová nejprve v pražském rozhlasu oznámila, že je to záznam unikátní a potom dala slovo Antonínu Kostkovi. Ličil své osudy na pomezí mezi žurnalismem a rozvědkou, která je teď ve vedení československých znormalizovaných sdělovacích prostředků tak v kursu. Podle rady spolehlivých místních soudruhů se dostal "do jisté takové krémy, kde se schází všelijaká spodina, hlavně prý příslušníci místní teroristické skupiny." A měl tam úspěch. Ještě se ani nestačil ohrát a už si k němu družně přisedl — nějaký mladík. Reportér Kostka měl s sebou mikrofon, žel, nikoliv na knoflík, ale takový, že mu to chvíli trvalo, než mohl magnetofon, který ležel v tašce vedle na židli, zapojit. "Pracoval jste se skrytým mikrofonem . . ." nadšeně vydechla soudružka Převrátilová. A Antonín Kostka, že ano, a že hned ten "unikát" posluchačům přehraje. A přehrál, co mu ten v krémě pro spodinu vyprávěl, — proč dělá atentáty na komunisty: že chtějí poctivé lidi zahubit, zabrat továrny, zkonfiskovat půdu, znárodnit ženy a zastřelit každého, kdo dosáhne šedesátky, ranou do ucha, aby mu nemuseli platit pensi. Antonínu Kostkovi bylo jasné, že musí být na správné stopě, že ten jeho partner musí patřit k bojovým skupinám fašistického podzemí a tak mu honem ještě položil rafinovanou otázku: "Kdo ho platí?" Odpověď zněla: "Organisace . . ." A tam to končilo. Škoda, že hrozny pro Antonína Kostku, v úloze rozvědky, visely tentokrát přece jen ještě poněkud vysoko. Sebekriticky musel potom už jen doznat, že tomu druhému došla trpělivost — a že jeho odpověď vyzněla — to už z magnetofonového pásku nepřehrál — prý v ten smysl, že si má dát majzla, že toho chce vědět nějak moc. Tam tedy končí dobrodružství páne Kostkovo, v příštavním hampeje, kde pracoval — se skrytým mikrofonem. Zda by se byl s otevřeným mikrofonem dozvěděl míň nebo víc, je čistě teoretická otázka. Interview neobsahovalo také žádné údaje o množství spotřebovaného alkoholu.

Olympijské hry a politika

P. P.

Každé olympijské hry, které jsem shlédl přímo anebo alespoň prostřednictvím televizních přenosů, ve mně zanechaly hluboký dojem. Atmosféra olympijských her má v sobě cosi neopakovatelného, co se dotýká jak napětí sportovního zápolení, tak i vztahů mezi nejrozličnějšími lidmi.

A přesto hledí stále větší počet příznivců olympiád na budoucnost her s obavami. Je příznačné, že rozhovor předsedy Mezinárodního olympijského výboru, lorda Killanina, s novináři po skončení innsbruckých her, se točil především kolem otázek amatérismu a profesionalismu a kolem budoucnosti olympijských her vůbec. Lord Killanin prohlásil, že není proti tomu, aby se olympijských her zúčastnili i profesionálové. Dodal, že nemá ani námítky proti utkáním amatérů s profesionály v období mezi olympijskými hrami; nepředpokládá však, že se olympijských her, otevřených pro amatéry i profesionály, dožije. Lord Killanin také zdůraznil, že v budoucnu by měla být opuštěna tradice, podle níž hry pořádalo pouze jedno město. Připomněl, jak je drahé uspořádat olympiádu, a přimlouval se za myšlenku, aby se hry s tak vysokým počtem sportovních odvětví pořádaly na více místech země, a v některých případech dokonce i ve větším počtu států. Jako příklad uvedl, že pak by mohly olympiádu uspořádat společně skandinávské země, nebo země Beneluxu.

Doplňme názory předsedy Mezinárodního olympijského výboru řadou úvah, jež se v době innsbruckých zimních olympijských her v hojném počtu objevovaly v americkém tisku, rozhlasu a televizi. Převládá názor, že hry byly zpolitizovány a ztratily svůj původní smysl, podle něhož mají být soutěží jednotlivců, a navíc nemá být hlavním cílem vítězství na olympiádě, ale účast na tomto мировém sportovním podniku mládeže světa. Ve skutečnosti se stále více vyzvedají úspěchy či neúspěchy jednotlivých států, bloků a dokonce i ideologií. Dochází také k nerovnému postavení států demokratických a totalitních. Demokratické státy nemohou snadno zakrýt případný profesionalismus svých sportovců, a ani se o to nesnaží. Pro totalitní stát to naopak není žádný problém. Nerovnost způsobuje i různý systém, konkrétně třeba skutečnost, že v kapitalistických zemích přechází řada úspěšných sportovců naprosto přirozenou cestou k profesionálům, což se projevuje hlavně v alpských lyžařských disciplínách, které už mají i své vlastní profesionální mistrovství světa, dále v krasobruslení a především pak v ledním hokeji. Je konečně zná-

mo, že letos dokonce i Švédové odmítli účast na olympijském hokejovém turnaji a prohlásili, že své špičkové hokejisty nemohou poctivě vydávat za amatéry. Někdo může namítnout, že stejně jako je veřejným tajemstvím, že se olympijských her účastní sportovci z Východu, pro něž je sportovní trénink a soutěžení denním zaměstnáním po celý rok, berou pod rukou nemalé sumy za reklamu lyží závodníci těch západních zemí, jež se účastní soutěží v alpských lyžařských disciplínách. Tento fakt nezapírá na Západě žádný sdělovací prostředek. Přesto tu však je rozdíl. Naznačil jsem jej už při otázce zpolitizování her a důrazu na úspěch státu či ideologie. Státy, záměrně — vytvářející z úspěchu jednotlivého sportovce otázku politického úspěchu svého systému, přistupují k materiálnímu i jinému vybavení svých reprezentantů se zcela jinou náležitostí. Podmínky sportovců různých zemí jsou pak ovšem naprosto nerovnoměrné. Zatím co třeba americký držitel zlaté olympijské medaile v rychlobruslařském závodě na jeden kilometr, jednadvacetiletý student Peter

Mueller, věnoval na předolympijskou přípravu svých vlastních 5.000 našetřených dolarů, jeho sovětský soupeř má nejideálnější celoroční tréninkové podmínky v Alma-Atě. Držitelka zlaté olympijské medaile z jedenáctých zimních olympijských her v Sapporu, nynější trenérka amerických rychlobruslařů,

Dianne Holumová, k tomu příhodně poznamenala: "Nikdy nikdy dosud americké rychlobruslaře do Alma-Aty nepozval. Sověti vědí, že bychom jim tam překonali několik jejich světových rekordů." Dodejme, že sport se prostě do značné míry stal politickou soutěží mezi systémy. Má však takové pojetí ještě pro člověka pozitivní smysl?

Na závěr připomeňme, že od prvního do sedmnáctého září se bude v Kanadě konat alespoň v ledním hokeji turnaj, který může spravedlivěji než ten innsbrucký postihnout skutečnou úroveň tohoto sportovního odvětví ve světě. Vedle mužstev Sovětského svazu, Československa a Finska se jej totiž zúčastní také skutečně reprezentační týmy Kanady, Spojených států a Švédska.

Zpravodajství ALSEL z Innsbrucku

Mezinárodní olympijský výbor by se dal v mnoha ohledech přirovnat ke Spojeným národům v New Yorku. Nejen, že neprosazuje svá vlastní amatérská pravidla, co se týče atletů Sovětského svazu a jeho satelitů, ale kdykoliv si Sověti neoprávněně postěžují, výbor se třese strachem, aby snad o členství komunistických diktatur nepřišel.

I v Innsbrucku se zase nechvalně "vyznamenal".

Jako již po čtyři poslední olympiády, byli zde v Innsbrucku akreditováni i reportéři rozhlasu Svobodná Evropa z Mnichova. Přišel ale protest od Sovětů a tak, v duchu "détente" dal Lord Killanin, předseda olympijského výboru reportérům Svobodné Evropy odebrat akreditace a legitimace opravňující je k volnému přístupu na všechny olympijské závody . . .

Záminkou bylo, že akreditace měla být nejdříve schválena západoněmeckým olympijským svazem. Faktem ale je, že žádný reportér ostatních západoněmeckých rozhlasových stanic tím svazem také nebyl akreditován.

Reportéři Svobodné Evropy však v Innsbrucku zůstali. Neměli jen přístup do olympijské vesnice a do tiskového centra. Měli však dostatek přátel mezi svobodnými žurnalisty, a tak dostávali všechny informace.

Tak i interview se mnou byl vyslán do Československa, a mnoho jiných žurnalistů a reportérů se staralo o to, aby veřejnost za železnou oponou byla nestranně informována.

Miloš B. Vobořil

Podzemní cesta

Výstavba metra v dolní části Václavského náměstí si vyžádala stavbu zvláštní podzemní cesty pro kabely; kolektor byl vybudován asi 10 metrů pod úrovní vozovky a do konce března do něho mají být převedeny kabely spojů, to jest telefonů, dálkopisů a jiných sdělovacích zařízení.

PODPORUJTE

ČESKOU

NÁRODNÍ

ŠKOLU

GALERIE KRAUSE

TUMBELENSTRASSE 37
8330 Pfäffikon ZH
Tel. 01 - 97 30 66

pořádá pravidelně výstavy našich exilových umělců, prodává obrazy, reliéfy, plastiky, kresby, grafiku, provádí tisk a expedici různých exilových časopisů a prodává knihy všech exilových nakladatelství.

OZBROJENÁ NEUTRALITA

Josef Zábranský

(Psáno pro Americké listy)

Ve Švýcarsku zjistil průzkum veřejného mínění, která nebezpečí — podle názoru průměrných občanů — nejvíce hrozí nezávislosti a demokratickým svobodám země. 62 procenta dotázaných vidí největší nebezpečí ve světovém komunismu, 50 procent v domácích extremistických skupinách (legální komunistická strana, levicové, feministické a jiné organizace), 46 procent v Sovětském svazu. Tyto výsledky jsou zajímavé proto, že prostí Švýcaři označili tak nepřítele, kterého úřady jejich neutrálního státu nikdy nikde nedefinovaly.

Švýcarská konfederace je republikou 5,2 milionu občanů a působíštěm milionu cizinců, kteří společně žijí na území velikosti jedné třetiny Československa. Zárodek dnešní Konfederace vznikl v roce 1291, kdy občané tří oblastí ve středním Švýcarsku sobě přísahali, že nebudou nadále trpět cizí nadvládou. Postupem času se připojovaly další sousední oblasti. Z vytvořeného volného Spolku států se v roce 1848 stal dnešní Spolkový stát. Tvoří jej 26 značně autonomních států — 25 kantonů a Spolek, kterému kantony delegovaly ústřední státní moc. Udržení a uhažení nezávislosti země bylo vždy nejpřednějším a nejhlavnějším úkolem lidu a jeho orgánů. Mimo údobí let 1798-1814, kdy ve švýcarské zemi vládl Napoleon, zůstal její lid vždy suverénním a země nezávislou. Zachoval si svou tradiční přímou demokracii, která mu zaručuje moc ve státě: veškeré změny ústavy a jiná závažná státní nařízení nebo mezinárodní smlouvy podléhají povinně schválení lidovým hlasováním.

Pro hájení nezávislosti je poloha Švýcarska na jedné straně příhodná, protože je z větší části v Alpách, na druhé straně nepříhodná, neboť je ve středu západní Evropy, na křižovatce důležitých průmyskových cest. Na východě, před sousedním neutrálním Rakouskem, je připraven velký mocenský potenciál Varšavské smlouvy, na severu, západu a jihu sousedí členské země stejné mocného Severoatlantického paktu. Žádná z obou vojenských skupení dnes Švýcarsko neohrožuje, avšak jejich případný vzájemný konflikt by se pro Švýcarsko mohl rychle stát "ohrožením s nepřátelskými úmysly."

Dostí tísnivý stav tvoří Švýcarsko pro Severoatlantický pakt, kterému svou polohou přerušuje přímé pozemní spojení mezi severním a jižním křídlem.

Tuto nesnáz lze sice překonávat leteckou přepravou, ale jí stojí opět v cestě švýcarská neutralita, která — aspoň navenek — nedovoluje používání leteckého prostoru vojenskými letouny jedné cizí země. Přesto však si jsou v bruselské centrále NATO jisti, že v případě konfliktu s Východem by Švýcarsko bylo zcela při straně západní, jinak vyjádřeno, že by povolilo

přelet ozbrojených letounů NATO přes své území, z morálního závazku, neboť ideologicky a hospodářsky jednoznačně patří k Západu, ale mnohem konkrétněji i proto, že všechny jeho zásobovací cesty ze zahraničí jsou v západní Evropě a mohly by být proto v případě napětí mezi NATO a Švýcarskem snadno přerušeny.

V celoevropském komplexu má Švýcarsko spolu s ostatními neutrálními zeměmi, — Rakouskem, Švédskem a Finskem — ten velký význam, že svou ozbrojeností a odhodlaností k obraně přispívá k stabilitě rovnováhy sil v Evropě, neboť — jako ostatní ozbrojené neutrální země — nedovoluje vznik mocenského vakua, které by chtěl někdo jiný vyplnit.

Páteří švýcarské bezpečnostní koncepce je armáda, která je armádou miliční, tedy ozbrojených občanů-vojáků, dalšími součástmi koncepce jsou zahraniční politika, civilní obrana a také těsná spojitost mezi armádou a hospodářstvím.

Zahraniční politika má v rámci bezpečnostní koncepce za úkol zabezpečovat nezávislost země. Ke splňování této úlohy používá jako prostředek neutralitu, doplňovanou harmonicky prostředky disponibilita a mezinárodní spolupráce, (hlavně ekonomická).

Milичní armádu Švýcarska nelze srovnat s žádnou jinou armádou světa. V poměru k počtu občanů může svolat pod své standardy více vojáků než kterákoliv jiná země — až jednu desetinu všeho občanstva, t. j. až půl milionu ozbrojených mužů. Tito muži ve věku 20 až 50 let, resp. 65 let (důstojníci), mají své osobní zbraně, ostré střelivo a vojenskou výstroj neustále doma při ruce. V případě mobilizace převezmou rychle na shromážděných kolektivních výzbroj, vojenská vozidla, koňe, střelivo, proviant a zaujmou v předem určených jednotkách důkladně vybudovanou obrannou postavení. Rychlou mobilizací početně velké armády, zajišťované mobilizačními opatřeními, operačním plánováním, cvičením vojáků a zpravodajskou službou, se vyrovnává nevýhoda neexistence profesionálního krycího vojska.

Cíle bezpečnostní koncepce — uvarování země před válkou, tzn. zachování míru, uhažení její nezávislosti a občanských svobod, to klade

na malou zemi jako je Švýcarsko, značné materiální a duševní nároky a vyžaduje nemalé oběti národa. Přinášení takových obětí je ale Švýcarům samozřejmostí — neboť armáda a lid a stát jsou pro ně totožné. Armáda byla v minulosti nositelem státní nezávislosti a zůstává její zárukou do budoucnosti. Bezpečnostní koncepce jí určuje splňování dvou základních úkolů: uvarování země války odstrašením nepřítele, v případě napadení pak obrana země, a zabezpečování pořádku a klidu uvnitř státu.

První úkol plní armáda vysokou hustotou obrany v každé části země, čímž je připravena na boj s nepřítelem napadnuvším z kterékoliv strany i ze vzduchu, dále pak svou vybudovanou válečně důležitou infrastrukturou. Do této infrastruktury (veškeré stavby a zařízení sloužící výlučně obraně) bylo investováno v posledních 35 letech 3,8 miliard franků (1 frank = 33 US centů), do mírové infrastruktury další 2 miliardy franků. 40 procent prostředků bylo vloženo do infrastruktury pozemní obrany, zbytek do infrastruktur letecké a protiletecké obrany, zásobování, velení. Byly vybudovány velké alpské pevnosti v prostorech St. Gotthard, St. Maurice, Sargans, v jejichž kavernách je 600 protitankových, 250 protiletadlových a 1800 jiných kanonů, velké sklady munice a proviantu, ochranné prostory pro desetinu armády. V pohraničí a na vpádních osách do země je trvale vybudováno 4000 protitankových překážek; destrukční síť s 2000 permanentně umístěnými náložemi může kdykoliv přerušit přepravní spoje a zničit důležité objekty. Délka chodeb podzemních muničních skladů činí 80 km, ve 100 materiálových a 600 proviantních skladech je uskladněno 65 000 tun materiálu a 650 000 tun potravin, je k dispozici 30 000 nemocničních lůžek atd.

Velkou výhodou této důkladné vojenské infrastruktury je, že poskytuje miličnímu vojsku časový náskok pro uvedení do bojové připravenosti a bojů a přispívá k disuaci možných nepřátel. Představuje vlastně model válečných příprav vysloveně defenzivního charakteru.

Základní taktikou švýcarské armády je odstupňováním obranných sil směrem k pevnostním prostorům ve středním Švýcarsku, vnutit útočníkovi velký počet operací, znemožňovat mu součinnost jednotek a vést s ním rozhodující srážky před pevnostmi. Nepřítel nesmí dosáhnout okupace celého Švýcarska, vojenská kapitulace je zakázána 11. článkem spolkové ústavy. Za hlavní bojiště se považuje horský prostor ve středu země, kde je shromáž-

děno: nejvíce obranných prostředků. S ubráněním nížinatého východního a severního Švýcarska se sotva počítá (ačkoliv jsou zde velké aglomerace obyvatelstva a průmyslu), protože tuto oblast lze snadno paralyzovat již zničením několika elektráren. Švýcaři předpokládají, že nepřítel by měl zájem hlavně o získání průchodu přes alpské průsmyky, pročež jejich udržení ve švýcarských rukou by mělo zajistit přežití Švýcarska jako státu.

Druhý základní úkol — zabezpečování klidu a pořádku uvnitř země — může armáda splnit jen tehdy, když je povolána na pomoc civilním orgánům, které nemohou již samy veřejný pořádek udržet, tedy ve výjimečných případech, např. při sociálních a politických nepokojích, při ochraně veřejnosti před akcemi teroristů. Použití miličních vojáků k pořádkovým službám je však velmi problematické, právě pro sounáležitost vojáků s lidem, i ze zkušeností z minulosti. Švýcarské vojsko vedlo naposled v roce 1814 na vlastním území boj proti vnějšímu nepříteli, bylo od té doby ale použito 70krát pro vnitrozemské pořádkové služby, s bilancí 28 zastřelených a 90 zraněných civilistů (1897-1919, a ženevské politické nepokoje v roce 1932; od konce druhé světové války nebylo použito vojska k uklidňování sociálních nebo politických nepokojů ani jednou). Obavy z použití vojáků proti demonstrantům a stávkujícím byly před 3 roky otevřeně vyjadřovány v diskuzích ke zrušení kavalerie. Zejména sociální demokraté vyslovovali podezření, že vojensky bezcenné jezdeckto, rekrutující konservativní sedláky, má být zachováno právě jen proto, že je případně velmi vhodné k pořádkovým službám. Tento tvrdý argument pro zrušení kavalerie byl však spíše použit ke zlovení odporu tradičně založených zemědělců, hrdých na svou koňskou jízdu. V politicky a sociálně velmi stabilním Švýcarsku si lze vznik nějakých nepokojů sotva představit.

Výcvik švýcarských miličních vojáků je stejně tak nesrovnatelně odlišný od výcviku vojáků jiných armád, jako se od těchto armád odlišuje celý švýcarský miliční systém. S dosažením věku 20 let je každý vojenské služby schopný muž povolán do rekrutní školy, kterou po 17. týdnech základního výcviku opouští v hodnosti vojína se zbraní, ostrým střelivem a výstrojí v ruce. Stal se miličníkem až do věku 50-ti let, kdy osobní zbraň, střelivo a výstroj odevzdá a je z branné povinnosti propuštěn. Vybraní vojáci jsou příští rok povoláni do poddůstojnických škol, které po několika-týdenním výcviku absolvují v hodnosti desátníka. Zdatní poddůstojníci jsou později povoláni do ústředních dů-

stojnických škol, z kterých jsou vyřazováni v hodnosti poručíka. Všichni vojáci tak začínají v armádě od píky; zatímco ale vojín absolvuje jen 17 týdnů základního výcviku, absolvuje jej poručík jeden a půl roku. Hodnostní postup se provádí při opakovacích cvičeních, u důstojníků až do hodnosti plukovníka sboru, neboť hodnost generála se uděluje jen za války nejvyššímu vojenskému veliteli.

Vojenská cvičení v délce tří týdnů podstupují povinně všichni miličníci, nejdříve každý rok, později každý druhý rok — až do věku 40 let. Mimo vojenská cvičení musí rovněž povinně a každoročně provádět na obecních střelnicích ostré střelby, při kterých musí dosahovat předepsaných výsledků. Každý rok tak v alpské zemi na 200 000 milicionářů vystřelí na 34 miliónů nábojů.

Důstojníkům, na rozdíl od vojínů a poddůstojníků, končí branná povinnost teprve dosažením věku 65 let. Do vyhlášení nového vládního rozhodnutí vloni v létě mohli ale dobrovolně nadále zůstat "k dispozici vládě". S vyřazením vojínů ročníku 1923 a důstojníků ročníku 1910 byli proto ke konci loňského roku vyřazeni i všichni přestárlí dobrovolní oficiři. Byli mezi nimi stovky starších 80 let, jeden dokonce 99-letý. Museli odevzdat helmu a pa-trontášku.

Základní a opakovací výcvik provádí instruktéři poddůstojníci, kteří spolu s vojáky ve zbrojnicích a skladech jsou jedinými profesionálními vojáky Švýcarska. Na podzim 1975 tam bylo 868 poddůstojníků a 579 důstojníků.

Měřítkem a vzorem výcviku je v mnohém ohledu izraelská armáda, která na rozdíl od zcela válečně nezkušeného Švýcarska — vedla čtyři obranné války, ve kterých ji silnější nepřítel napadl, a bojovala tak v podobných podmínkách, s jakými počítá i alpská republika.

Švýcarská armáda proto uplatňuje i izraelské bojové zásady: důkladné plánování operací v několika variantách. Dovolují se improvizace jen v nejkrajnějších případech. Přesné používání zbraní ve správném okamžiku, pohyblivost jednotek i v nejtěžších situacích, vysoká disciplína a houževnatost vojáků. Ke splňování těchto principů provádí švýcarská armáda vojenské manévry, jež důkladně připravuje. (Příprava podzimních manévru 4. sboru trvala jeden a půl roku a stály přes 15 milionů franků). K pěstování disciplíny a houževnatosti koná menší cvičení. Jde při nich nikoliv o vojenskou hru, nýbrž o zocelování vojáků dlouhým pobytem v terénu, za těžkých meteorologických podmínek, t. j. v blátě, v plýskavici, v mrazu a ve sněhu, s minimální potravou a bez spánku

(Pokračování)

AMERIKO, AMERIKO... Telegraficky ze světa

O AMERICKÉ VÝROBĚ A OBCHODU

Hospodářské zprávy ve Spojených státech byly v těchto dnech vesměs příznivé. Americké hospodářství jeví všechny známky pokračujícího a silícího vzestupu konjunktury. Svědčí o tom statistiky zaměstnanosti, podnikových zisků, výroby oceli a prodeje statků trvalé spotřeby. Jedním z nejdůležitějších barometrů hospodářské situace v Americe jsou však vždy automobily, a ty letos znovu prosperují. V lednu se prodalo ve Spojených státech téměř 700 000 vozidel; to je o padesát jedno procento víc nežli v lednu minulého roku.

Celkový prodej automobilů vzrostl o dvacet sedm procent. Firmy General Motors a American Motors oznámily velmi dobré výdělky za poslední čtvrtletí roku 1975. Chryslerova společnost, která má nyní na trhu velmi úspěšný model amerického malého vozu s nízkou spotřebou, rozšiřuje své plány na další výrobu malých levných vozů. Uzavřela právě se západoněmeckou firmou Volks-

wagen dohodu o koprodukcii dalšího nového typu malého vozidla, jež chce uvést na trh v roce 78. Volkswagen bude pro tento vůz vyrábět motory a převodovky. Firma Ford vyjednávala s egyptskou vládou o stavbě továrny na traktory, nákladní vozy a Diesellovy motory v Egyptě. Náklady na vybudování tohoto podniku by činily něco kolem stopadesáti milionů dolarů a Fordova továrna by se na nich podílela s egyptskou vládou. Ford je sice v seznamu amerických a jiných podniků, jejichž výrobky arabské vlády oficiálně bojkotují za to, že obchodují s Izraelem; avšak ta tzv. bojkotová listina není dnes v arabských zemích nijak přísně dodržována. A egyptská vláda, která má o tento společný projekt zřejmě značný zájem, patrně ten problém obejde tím, že továrnu postaví v tak řečeném "pásmu volného obchodu", poblíž Alexandrie.

Podle statistik, vydaných americkým ministerstvem prá-

ce, nezaměstnanost poklesla během posledního měsíce o půl procenta, z 8,3 procenta na 7,8%. Vzhledem k tomu, že to byl nejrychlejší měsíční pokles nezaměstnanosti, znamená od roku 1959, byli jím vládní činitelé sami poněkud překvapeni, a přičítají jej zčásti sezónním vlivům. Je to rozhodně rychlejší pokles nezaměstnanosti nežli předpovídali. Celková zaměstnanost dosáhla nyní téměř špičkové cifry z doby před hospodářskou recesí.

Podle zpráv ministerstva obchodu vzrostl během ledna také počet objednávek na zboží trvalé spotřeby a výroba oceláren: dva důležité hospodářské ukazatele. Dalším příznivým jevem je, že úroková míra zůstává poměrně nízká. Tyto zprávy rozhodně neškodí vyhlídkám presidenta Forda, jehož úspěch v podzimních prezidentských volbách bude ovšem velmi záviset právě na stavu hospodářství.

O Nixonově návštěvě v Pekingu někteří komentátoři vyslovili dohady, že je to ze strany bývalého presidenta USA pokus o návrat do politického života. Chtěl by se snad Nixon stát prvním velvyslancem v Pekingu, až, patrně brzy, Čína a USA naváží normální diplomatické vztahy? — uvažují někteří pisatelé. Jiní soudí, že Nixon, který vždy považoval své zahraničně-politické iniciativy za důležitější než své watergateské omyly, si chce návštěvou v Pekingu znovu vydobýt trochu ztracené státnické prestiže, a že cesta pro něho má být prostě jakousi "morální vzpruhou". O motivech Lidové Číny, která pro Nixona vyslala své letadlo, existuje v podstatě shoda, že pozvání Nixona je signálem prezidentu Fordovi. "A nejen Fordovi", píše komentátor Max Lerne. "Je signálem všem prezidentským kandidátům, zvláště liberálním demokratům... Číňané myslí, že americká politika détente je příliš ústupná vůči Rusům, i když ti ústupní nejsou.

Číňané chtějí, aby Amerika věnovala víc pozornosti Číně a dělala méně ústupků Rusku. Pozvání Nixona do Číny k čtvrtému výročí jeho původní návštěvy je výrazem jejich nespokojenosti s nynější americkou politikou."

Dodejme závěrem ještě jednu zprávu z hospodářských stránek novin. Za pouhé čtyři roky od znovunavázání diplomatických a obchodních vztahů mezi USA a Čínou. Spojené státy se již staly třetím největším obchodním partnerem Číny. Ti dva dosavadní největší jsou její dva sousedi — Japonsko a Hongkong. Avšak, podle názoru ředitele velké mezinárodní dovozní a vývozní firmy, Amerika je patrně brzy předstihne.

President Ford: USA nehodlají uznat vládu MPLA v Angole do té doby, dokud Kubánci neopustí zemi. • Přes to, že je bývalý prezident Nixon v Číně na návštěvě jako "soukromá osoba", byl přijat Mao-ce-tungem, dokonce v jeho pekinské residenci, kde jsou přijímány hlavy států. • XXV. kongres komunistické strany Sovětského svazu byl zahájen přesně na den dvacet let poté, co na jiném sjezdu Chrušov odhalil Stalina. Nyní byl sjezd zahájen prohlášením, že SSSR přes podporu détente bude udržovat plnou vojenskou pohotovost. • O budoucnosti bývalé Španělské Sahary jednal španělský zahraniční ministr Jose Maria de Arellano s generálním tajemníkem OSN Kurtem Waldheimem. • V Londýně se sedmadvacetiletá paní Brooksová narodila paterčata. Tři hoši a dvě děvčátka narozená o dvaapůl měsíce předčasně, váží od půldruhé do tří liber. • V Etiopii dochází stále častěji k přestřelkám, demonstracím a zatýkání odpůrců režimu. • Do provozu byla uvedena rafinerie ropy v Homsu v Sýrii, jediná svého druhu v této zemi. Postavilo ji Československo. • Islandská vláda přerušila diplomatické styky s Velkou Británií v důsledku zostření sporu o rybolovné pásmo mezi oběma zeměmi. • Podle demografické studie OSN bude mít Země k roku 2000 6,5 miliardy lidí. • Podle nejnovějšího vyšetřování v Káhiře, bývalý egyptský prezident Gamál Abdan Násir zpronevěřil obrovské částky státních peněz. • Pod záštitou Kurta Waldheima bylo zahájeno už páté kolo jednání mezi zástupci kyperských Řeků a Turků. • Rumunsko mělo ke konci roku 1975 21,352.000 obyvatel. • 15 února schválilo lidové referendum kubánskou ústavu. Dohoda mezi USA a SSSR: o ochraně ledních medvědů na Wrangelově ostrově. Ročně se tam stěhuje asi 200 medvědů, aby tam na svět přivedly mláďata. • Téměř půl roku po podepsání egyptsko-izraelské dohody o Sínaji, pořádková vojska OSN předala egyptským ozbrojeným silám posledních třiaosmdesát čtverečních mil dohodou stanoveného území. •

Z KALENDÁŘE KRAJANSKÝCH AKCÍ A PROGRAMŮ:

- 1. až 14. března, Itálie-Casies — Setkání přátel, kteří se dosud neznají. Rekreační pobyt v krásném domě a hezké krajině. Inf.: Velehrad, S. Martin in Gies, I-39030. (Z programu katolické duchovní služby).
- Pátek 5. března 1976 o 21 hod. (a vždy každý první pátek v měsíci) NSR, Frankfurt/M. — Deset na večeri — Přátelské a nenásilné posezení u jídla a vína s hovory o politice, kultuře a vůbec, pro skutečné zájemce. Restaurant "Zur Hütt", Grosse Rittergasse 81, 6 Frankfurt/M. 70-Sachsenhausen. Inf. na tel. 234806 nebo 7982070 či 413114.
- Pátek 5. a v sobotu 6. března 1976. Švýcarsko Curych-Alstetten. Maškarní veselice k curyšskému masopustu. Restaurace Roter Stein, Herligstr. 39, CH-8048 Zürich-Alstetten, tel. 01-62 37 40. Hraje Revival Dixie Jazzband Zdeňka Kučery od 20 do 04 hod.
- Sobota 6. března 1976: Francie-Paříž. Sokolské šibřinky. Hraje česká dechovka z Vídně. Informace u starosty: F. Fiedler, 7 rue St. Marc, F-750 02 Paris.
- Sobota 20. března 1976: Švýcarsko — Winterthur. Sokolské šibřinky. Inf.: Sokol, Postfach, CH-8401 Winterthur.
- Cvičení Sokola Winterthur každé pondělí od 18,15 do 20 hod. v tělocvičně školy Heiligberg.
- Možnost rekreace v Německu u švýcarských hranic, ve Schwarzwald. Budova církevní organizace Opus bonum, místo pro 15-20 osob s možností vaření, les, zdravé podnebí, vhodné pro revma a nemoci krevního oběhu.

Fährläsky: P. A. Bernáček, farář, D-7712 Blumberg-Fützen, tel. 07702/21566

UPOZORNĚNÍ ODBĚRATELŮM EL VE ŠVÝCARSKU A NĚM. SPOLKOVÉ REPUBLICĚ

S odstupem velmi dlouhého času, kdy jsme uvedli do pořádku doručování novin ve prospěch předplatitelů i zájemců, přiložili jsme k Evropským listům z 2. února složenky k vyrovnání předplatného. Pokud se snad Vaše platba minula s naší složenkou, považujte složenku za bezpředmětnou. Jinak prosíme, abyste předplatné laskavě co nejdříve vyrovnali. Tak i my budeme mít předpoklady plnit své povinnosti ke čtenářům do všech detailů.

PROSÍME — NEPŘEHLÉDNĚTE

Vážení přátelé, přestože dodávání novin je nyní v pořádku, může se stát — stále ještě nejspíš v souvislosti s nepřijemnostmi z minulého období — že máte s novinami nějaký problém. Jelikož naše ústřední kartotéka a přesná evidence předplatitelů je v centrální redakci v USA, prosíme, abyste se se stížnostmi, případně jakýmkoliv problémy — ať se týkají dodávky novin anebo předplatného, obraceli přímo na nás. To jest: AL/EL, 283 Oak St., Perth Amboy, USA. Jedině odsud jsme schopni s plnou odpovědností Vaše připomínky vyřídit.

Děkujeme, AL/EL

Veteránům českého a slovenského původu

Vojenský historický archiv ministerstva armády US vyzývá účastníky první světové války, aby mu pomohli co nejvíc upřesnit vojenskou historii Spojených států. Žádá je, aby k tomuto účelu darovali ústavu osobní materiály, z období let 1916-1920, týkající se jejich vojenské služby, jako deníky, záznamy, noviny, mapy, dopisy, posílané domů, zpěvníky, fotografie, kresby, také odznaky hodností, insignie a zajímavé části výzbroje. Každý, kdo je ochoten něco z těchto věcí darovat ústavu, nechť kontaktuje: Director, U.S. Army Military History Research Collection, Carlisle Barracks, PA 17013.

3 Nations Wine and Dinner House

V KALIFORNII

Stará tradice dobrého jídla a pití, české hudby a zábavy pokračuje již třetí rok za vedení populárního, bývalého hospodského z "České hospůdky" v San Franciscu. — Každou neděli a sobotu je u něho dostaveníčko krajanů. — 50 mil severně od San Franciscu "highway 101" v historickém údolí Jacka Londona. V Glen Ellen, 3 míle za Agua-Caliente, kam se chodíte koupat. Jídla pro 100 osob, česká muzika, bar, vinárna, kulečník, vše pro vaše pohodlí a zábavu. Na jídelničku vídeňský řízek, escargos — canneloni — seafood — steaks — prime rib, knedlíky, aj. Víno, pivo, česká muzika a harmonikář na čepu. Přijímáme záznamy na party do 50 osob.

13756 ARNOLD DR. GLEN ELLEN
LUNCH 11-2 — DINNER 5-9 PM
SATURDAY & SUNDAY 11 AM — 9 PM
FOR RESERVATION CALL 996-9979

Never on Monday

Srdečně Vás zve JIŘÍ SIEBERT

Na zdar!